

**«Ауылдық аумақтарды әлеуметтік-экономикалық дамытудың жай-күйі
және оларды теңгерімді дамытудың перспективалары туралы»
тақырыбына арналған парламенттік тыңдаудың
ҰСЫНЫМДАРЫ**

Қазақстан Республикасы
Парламентінің Сенаты

2020 жылғы 23 қазан

Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Қазақстан жаңа нақты ахуалда: іс-қимыл уақыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында қойылған Қазақстан Республикасының ауылдық аумақтарын әлеуметтік-экономикалық дамыту жөніндегі міндеттерді, орталық мемлекеттік органдардың, депутаттар мен сарапшылар-үкіметтік емес ұйымдар өкілдерінің ақпаратын негізге ала отырып, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты:

1. Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

1.1. Мыналардың:

- «Ауыл – Ел бесігі» жобасына ауылдық аумақтарды дамыту жөніндегі жекелеген ұлттық жоба мәртебесін берудің;

- «Ауыл – Ел бесігі» жобасын іске асыру жөніндегі функцияларды Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігінің қарамағына берудің және министрлік жанынан басқа министрліктер мен ведомстволардың ауылдық аумақтарды дамыту жөніндегі қызметін үйлестіру жөніндегі өкілеттіктері бар арнайы бөлімше құрудың мүмкіндігін қарастыруды;

1.2. ауылдық аумақтарды әлеуметтік-экономикалық дамыту саласында орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдарды үйлестіруді күшейтуді;

1.3. барлық қолданыстағы бағдарламаларда (жобаларда) ауылдық аумақтарды дамытуға бағытталған іс-шаралардың мен оларды қаржыландырудың үлесін бөлуді пысықтауды, сондай-ақ тірек және спутниктік ауылдарды дамытуды қолдаудың басымдығын қамтамасыз етуді;

1.4. Мыналар:

- ауылдық жерлердің әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымын дамыту процесіне агробизнес атынан олардың осы мақсаттарға жұмсаған шығындарын субсидиялау арқылы барынша жеке капиталды тарту жөнінде тетіктерді көздей отырып, «Ауыл – Ел бесігі» жобасын қажеттілігіне дейін қаржыландыруды ұлғайту;

- халық саны 50 адамнан кем келешегі жоқ ауылдардың тұрғындарын кезең-кезеңімен көшіру мақсатында, сондай-ақ жас мамандар үшін «Ауыл – Ел бесігі» жобасына тұрғын үй салу және оны жеңілдікпен кредиттеуді бағыттардың бірі ретінде енгізу;

- 1 млн. ауыл тұрғындарының кірісін тұрақты арттыру тетіктерін әзірлеу;

- қолданыстағы мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде ерікті түрде қоныс аударуға жәрдемдесу (оның ішінде облысшілік) бойынша шаралар қабылдауды;

1.5. мыналарды:

- елді мекендерді бір санаттан екінші санатқа, атап айтқанда: аудандық маңызы бар қалаларды кенттер мен ауылдар санатына (халық санының азаюына байланысты), кенттер мен ауылдарды аудандық маңызы бар қалалар санатына (халық санының ұлғаюына байланысты) жатқызу бөлігінде әкімшілік-аумақтық құрылыс саласындағы заңнаманы жетілдіру жөніндегі мәселені;

- ауыл шаруашылығы мамандықтары бойынша мемлекеттік гранттар бөлу үшін ауылдық квоталардың үлесін 30%-дан кем дегенде 50%-ға дейін ұлғайту, кадрларды даярлау бойынша агроқұрылымдардың шығындарын субсидиялауды көздейтін жас мамандарды ауылға жұмысқа көшіру жөніндегі кешенді шараларды пысықтауды. «Серпін» жобасы шеңберінде оңтүстік облыстардың жастарын солтүстік өңірлердің ЖОО-лары мен колледждерінде оқытуға арналған квотаны ұлғайту қажет;

- нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде ауыл халқын жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету шараларын қайта қарау және ауылдық кәсіпкерлікті дамытуға қосымша қолдау шараларын қабылдау жөніндегі мәселені пысықтауды;

1.6. шекара маңындағы елді мекендердің маңыздылығын ескере отырып, нысаналы мемлекеттік қолдау және экономикалық қызметтің жеңілдікті шарттары негізінде шекара маңындағы аумақтарды орнықты әлеуметтік-экономикалық дамыту белдеуін құрудың, оларға халық тығыз орналасқан аудандардан тұрғындарды көшіру арқылы ауқымды түрде жайластырудың және оларға әлеуметтік-тұрмыстық жағдайлар жасаудың орындылығын қарауды.

2. Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігіне:

2.1. экономикалық блоктың көрсеткіштерін оған кіретін сыныптау факторларын кеңейту арқылы басым бағыттар қатарына қосатын ауылдық елді мекендердің әлеуетін айқындаудың қолданыстағы өлшемшарттарын қайта қарауды;

2.2. ауылдық жерлерде халықтың тұру жайлылығы деңгейін бағалау және мониторингтеу бойынша ғылыми зерттеу жүргізу мәселесін пысықтауды;

2.3. ауылдық аумақтарды дамытудың шетелдік тәжірибесін, сондай-ақ осы саладағы заңнаманы талдауды;

2.4. «Ауыл – Ел бесігі» арнайы жобасына кірмеген ауылдық елді мекендердің жай-күйіне талдау жасауды және олардың тұрғындарын тірек және спутниктік ауылдарға кезең-кезеңімен көшіру бойынша қажетті шаралар

кешенін қабылдауды.

3. Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігіне:

3.1. Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыру кезінде «Ауыл – Ел бесігі» шеңберінде іріктелген елді мекендерді басым тәртіппен ескеруді;

3.2. мыналарды:

- ауылдық кооперацияны және жеке қосалқы шаруашылықтардың әлеуетін пайдалануды, оның ішінде субсидиялау бағдарламалары мен салықтық жеңілдіктер шеңберінде кооперацияны ынталандырудың тетіктерін;
- ауыл шаруашылығы өнімдерін терең қайта өңдеуді дамыту жөніндегі шаралар кешенін әзірлеуді;

3.3. «ҚазАгро» ҰБХ» АҚ-мен бірлесіп ауылдағы ауыл шаруашылығына жатпайтын бизнесті қаржыландыру мәселелерін пысықтауды (қызметтер көрсету саласында);

3.4. Мыналарды:

- жерді пайдалануы олардың иелері салымдар (жарналар) ретінде ауыл шаруашылығы ұйымдарының жарғылық капиталдарына берген шартты жер үлестері, сондай-ақ ауыл шаруашылығы ұйымдарының қатысушылары болып табылатын шартты жер үлестері иелерінің мәртебесі есебінен қалыптастырылған ауыл шаруашылығы ұйымдарындағы;

- банкротқа ұшыраған ауыл шаруашылығы ұйымдарының жер учаскелерінің, оның ішінде қаржы ұйымдарына кепіл ретінде берілген жер учаскелерінің заңды мәртебесі туралы;

- жеке қосалқы шаруашылықтарды дамыту үшін ауылдық елді мекендерді жайылымдық және шабындық алқаптармен қамтамасыз ету туралы;

- өңірде шалғайдағы мал шаруашылығын ұйымдастыру туралы ахуалды жергілікті атқарушы органдармен (ЖАО) бірлесіп зерделеу және талдау жүргізу үшін жер қатынастары саласындағы заңнаманы жетілдіру бойынша шараларды қабылдауды.

4. Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігіне:

4.1. «Ауыл – Ел бесігі» жобасын ақпараттық-талдамалық тұрғыдан қолдау және жариялау жөніндегі жұмысты жандандыруды.

5. Жергілікті атқарушы органдарға:

5.1. ауылдық жерлерде, оның ішінде мемлекеттік-жекешелік әріптестік тетіктерін пайдалана отырып, жобаларды іске асыру бойынша пәрменді шаралар қабылдауды;

5.2. қолданыстағы мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде жобаларды қаржыландыру үшін жобалау-сметалық құжаттаманың уақтылы дайындалуын қамтамасыз етуді;

5.3. ерікті түрде қоныс аударуға (оның ішінде облысшілік) жәрдемдесу үшін елді мекендерді іріктеу кезінде басқа елді мекендерден қоныс аударушылардың реципиенттері ретінде тірек ауылдарға басымдық беруді;

5.4. мемлекеттік бағдарламалар мен басқа да жобалар бойынша қаржыландыруды бөлу кезінде басым тәртіппен қаражатты тірек ауылдарды дамытуға бағыттауды;

5.5. мыналарды:

- республикалық және жергілікті бюджеттерден қаржыландырылатын іс-шаралардың (құрылыс-монтаждау жұмыстар, уақтылы игеру) іске асырылуын бақылауды күшейту;

- жеке қосалқы шаруашылықтарды дамыту үшін ауылдық елді мекендерді жайылымдық және шабындық алқаптармен қамтамасыз ету жөніндегі шараларды қабылдауды **ҰСЫНАДЫ.**
